

A Mura vízgyűjtő-területének jelentős vízgazdálkodási kérdései

Konzultációs anyag

A Víz Keretirányelv 14. cikke és a 221/2004 (VII. 21.) Kormányrendelet
19.§-a szerinti társadalmi részvétel és konzultáció dokumentuma

*Összeállította: Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság
2008 január*

***Szóljon hozzá Ön is
lakókörnyezete vízgazdálkodási problémáihoz!
Írásbeli vélemények 2008. április 30.-ig küldhetők
a 3. oldalon megadott címekre***

Tartalom

Előszó

Kérdések, amelyekre válaszolva segítheti a munkánkat.

Hová küldheti véleményét, állásfoglalását, javaslatait?

Meddig küldheti be a vízgazdálkodást érintő kérdéseit, véleményét?

Hol szerezhet még több információt a konzultációhoz?

Melléklet: Jelentősebb vízgazdálkodási problémák

ELŐSZÓ

Európában az elmúlt 150-200 évben, az ipar, a mezőgazdaság és nem kevésbé a városiasodás sok kárt okozott a - patakok, folyók, tavak - vízében. A romlás a vizek élővilágában volt a legriasztóbb. Ezzel együtt Európa nagy területein jelentősen növekedtek az árvizek, belvizek, különösen a Kárpát-medencében az aszálykárok.

Az Európai Unió tagországai már az 1990-es években elhatározták, hogy megálljt parancsolnak ennek a folyamatnak és 2015-ig közös erőfeszítéssel, amennyire csak lehet rendbe hozzák, jó állapotba helyezik Európa vizeit, különös tekintettel a vízi élet feltételeire. Ennek a hatalmas, rendkívül bonyolult munkának a célját, eszközeit és módszereit az Európai Közösség vízügyi politikáját megtestesítő Víz Keretirányelv (VKI) határozza meg.

A szükséges teendők kereteit meghatározó jogszabály jelentőségét elsősorban az adja, hogy egységes alapokra helyezi a felszíni, felszín alatti vizek mennyiségi és minőségi védelmét, a szennyezőkkel szembeni hatékony fellépést, a fenntartható vízhasználatot. Előírja a vizek jó állapotának eléréséhez vezető intézkedések államhatároktól független, vízgyűjtő szintű összehangolását. Hazánk esetében ez azt jelenti, hogy az Európa egy tizedét lefedő, több mint 800.000 km²-es Duna medencében, az érintet országokkal szorosan együttműködve kell a kítűzött környezeti célokat elérni.

A javulás elérése érdekében 2009-ig minden országnak terveket kell készítenie a saját vízgyűjtőire az érdekeltek széleskörű bevonásával. Ez tartalmazza majd azokat a tennivalókat, amelyek megvalósítása esetén a folyók, tavak, felszín alatti vizek jó állapotba kerülhetnek.

A tervezési folyamatot munkaprogram és ütemterv készítése előzte meg, melyet egy féléves időszak alatt az érintetteknek volt lehetősége véleményezni. Ennek eredményeként kialakult a hazai „vízgyűjtő-gazdálkodás tervezés” 2009. év végéig tartó menetrendje.

A munkaprogram szerint az országos terv a Duna, a Tisza, a Dráva és a Balaton vízgyűjtő-területére készített rész-tervekből áll majd össze, melyekhez további 42 db kisebb vízgyűjtőhöz kapcsolódó terv fogja a helyi szintű feldolgozásokat és a helyi szintű érdekek figyelembe vételét biztosítani. Ezekben a kisebb tervezési egységekben már elkészültek az első felmérések, tervvázlatok. A magyar műszaki- és természettudományok évszázados hagyományaira támaszkodva kibővítettük a mérő- és megfigyelő hálózatunkat, mellyel folyamatosan nyomon tudjuk követni a vízzel kapcsolatos természeti folyamatokat.

A Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság közvetlen feladata a Rába, Zala, és a Mura folyókhoz tartozó kisebb vízgyűjtő-gazdálkodási tervek elkészítése. Ennek első elemeként összeállítottuk az érintett területekre vonatkozó jelentős vízgazdálkodási kérdések dokumentumait, abból a célból, hogy a vizsgált területre meghatározzuk a legfontosabb gyakorlati tennivalókat, kiemeljük azokat az ügyeket, melyek a tervek súlypontjába kell hogy kerüljenek.

Ebben a dokumentumban konzultációs anyag formájában közre adjuk a Mura vízgyűjtő-területére összeállított vízgazdálkodási jellegű főbb kérdéseket, melyeket interneten is nyilvánosságra hoztunk abból a célból, hogy a majd egy hathónapos konzultáció során megvitassuk azt a társadalommal. Az előttünk álló konzultációknak, vitáknak igen nagy jelentőségük van, mivel a jövőnk tervezéséhez nem elegendő csupán a szakemberek tudománya. Meg kell ismerni az érintettek, a helyi közösségek, a gazdálkodók, a természetvédelemért tenni akarók véleményét is.

Ezért a legfontosabbnak vélt vízgazdálkodási kérdésekről szóló, most közreadott összeállítás egy vitaanyag. Hangsúlyozzuk, ez a jelentős gondokról, megoldandó kérdésekről szól. Nem műszaki, vagy gazdasági megoldást kínál, hanem annak számbavétele, hogy a tervezés milyen fő kérdésekre terjedjen ki, illetve melyek azok az ismert feladatok, amelyek érinthetik a tervezést. A felsorolt kérdések, illetve azok megoldásai közvetlenül befolyásolják a vízállapotokat, és azon keresztül a vízi életfeltételeket. A kérdések többsége olyan valós problémák, amelyeket fizikailag kell, illetve lehet megoldani. Megemlítjük még azokat a gondokat is, amelyek megoldása szemléleti változtatást igényel, jogszabály változtatáshoz vagy finanszírozáshoz kötött. Külön felhívjuk a figyelmet arra is, hogy a felsorolás nem rangsor! Az, hogy egy-egy ügy a felsorolásban elől, vagy netán hátrább szerepel, nem minősíti annak sem a nagyságát, sem a jelentőségét. Mindegyik olyan mértékű és jelentőségű, ami önálló, felelős kezelést indokol.

Bízom benne, hogy a 2008. I. félévében lezajló konzultáció során sokan megismerik majd a Mura-vízgyűjtő vízgazdálkodásának jelentős kérdéseit, és sokan hozzá is szólnak annak érdekében, hogy a tervezők megbízható alapot kapjanak a munka további menetéhez.

Szombathely, 2008. január

Nádor István

Igazgató

Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság

Kérdések, amelyekre válaszolva segítheti a munkánkat:

- Egyetért-e a megfogalmazott jelentős vízgazdálkodási kérdésekkel?
- Tud-e valamilyen jelentősebb problémáról, amely kimaradt az anyagból?
- Jövőbeni fejlesztési elképzeléseinek megvalósításában akadályozza-e valamely megfogalmazott probléma?

Hová küldheti véleményét, állásfoglalását, javaslatait?

Kérjük, hogy a vízgazdálkodási kérdésekkel kapcsolatos véleményét, kérdéseit, javaslatait az alábbi címek valamelyikére küldjék el:

- Az országos tervre vonatkozóan a Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság postacímére (1410 Budapest, Pf. 56.), illetve elektronikus formában a VGT.kerdesek@ovf.hu címre
- a Drávára vonatkozóan a Dél-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság postacímére (7601 Pécs, Pf. 101.), illetve elektronikus formában a vik@ddkovizig.hu címre.
- a Mura vízgyűjtőre vonatkozóan a Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság postacímére (9701 Szombathely, Pf. 52.), illetve elektronikus formában a vizgazdalkodas@nyuduvizig.hu címre.

Ezen kívül a lakossági fórumokon szóban is elmondhatja javaslatait, véleményét és kérdezhet szakembereinktől a vízgazdálkodási problémákról. A fórumok időpontjáról külön tájékoztatjuk, többek között a www.nyuduvizig.hu weboldalon is.

Meddig küldheti be a vízgazdálkodást érintő kérdéseit, véleményét?

Kérjük, hogy 2008. április 30.-ig nyújtsa be véleményét, kérdéseit, javaslatait a vízgazdálkodási kérdésekkel kapcsolatban.

Mit kell még tartalmaznia a vízgazdálkodási kérdésekkel kapcsolatban beküldött véleményeknek, állásfoglalásoknak?

Kérjük, hogy állásfoglalásával, kérdésével együtt adja meg

- nevét, címét, egyéb elérhetőségeit
- az Ön által esetleg képviselt szervezet, alapítvány, szövetség nevét, címét
- jogi személy esetén nevet, székhelyet, a cég nevét.

Hol szerezhethet még több információt a konzultációhoz?

- Az országos tervre vonatkozó jellemző vízgazdálkodási kérdések összeállítását a [Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium](#) internet címen a [VITAANYAG - Magyarország jelentős vízgazdálkodási kérdéseiről](#) címszó alatt tudja elérni.
- A Mura vízgyűjtő jellemző vízgazdálkodási kérdéseinek *konzultációs anyagát* ill. háttéranyagait az Igazgatóság honlapján, <http://www.nyuduvizig.hu> tudja elérni a [>társadalmi konzultáció](#) címszó alatt, vagy írásban tudja megtekinteni a
  - Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóságon (9700 Szombathely, Vörösmarty u. 2.)
  - Kerületi Felügyelőségen (8900 Zalaegerszeg, Köztársaság. u. 6.)
  - Gátörtelepen (8834 Murakeresztúr, Kossuth u. 18.)
  - Gátörtelepen (8868 Letenye, Petőfi u. 107.)

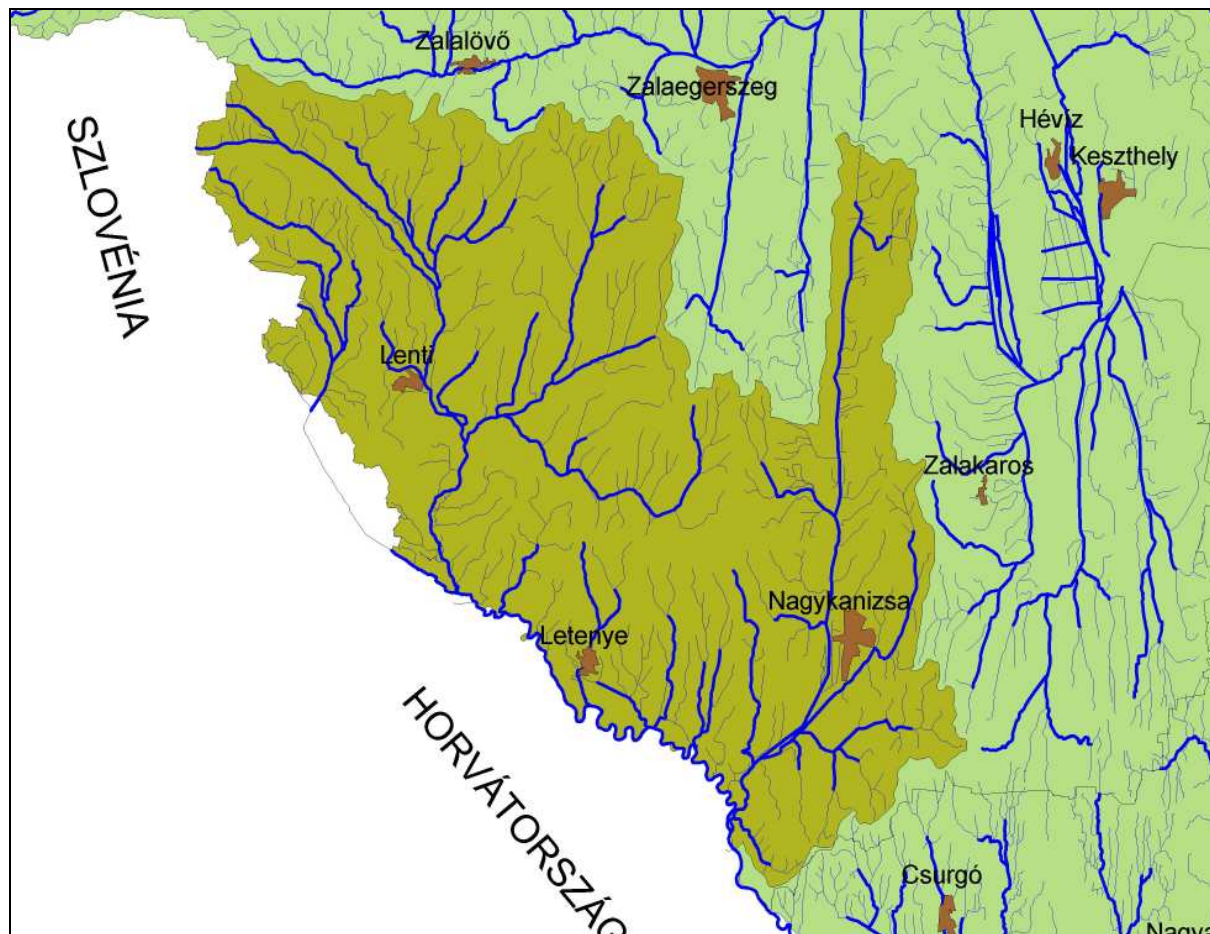
A www.euvki.hu és a www.vizeink.hu oldalon bővebben tájékozódhat az országos munkákról.

MELLÉKLET

A Mura vízgyűjtőn előforduló legfontosabb vízgazdálkodási kérdések

A Mura vízgyűjtő-területének jelentős vízgazdálkodási kérdéseit a vízügyi szakemberek egységes dokumentumba foglalták.

A dokumentum azt a célt szolgálja, hogy megismerjük a terület legfontosabb vízgazdálkodási problémáit, és ez alapján közösen kidolgozzuk a vizek jó állapotához vezető stratégiákat, valamint közösen megtaláljuk a lehetséges megoldásokat.

Mura vízgyűjtő (3-1 tervezési alegység)

Érintett települések

Alsórajk	Dobri	Kerkabarabás	Márokföld	Pankasz	Szentpéterföldre
Alsószerterzsébet	Dobronhegy	Kerkafalva	Mikekarácsonyfa	Petrikeresztúr	Szentpéterúr
Babosdöbréte	Eszteregnye	Kerkakutas	Milejszeg	Petrinte	Szepetnek
Baglad	Felsőrajk	Kerkaskápolna	Misefa	Pogányszentpéter	Szijártóháza
Bajánsenye	Felsőszenterzsébet	Kerkaszentkirály	Molnári	Pórszombat	Szilvagy
Bak	Fityeház	Kerkateskánd	Murakeresztúr	Pölöskefő	Tófej
Baktüttös	Füzvölgy	Kilimán	Murarátka	Pördefölde	Tornafölde
Bánokszentgyörgy	Gáborjánháza	Kiscsehi	Muraszemenye	Pötréte	Tornyiszentmiklós
Barlahida	Gellénháza	Kisrécse	Nagybakónak	Pusztapáti	Tótszentmárton
Bázakerettye	Gelse	Kistolmács	Nagykanizsa	Pusztaderics	Tótszerdahely
Becsehely	Gelésziget	Kissziget	Nagykapornak	Pusztamagyaród	Újudvar
Becsvölgye	Gomboszeg	Kozmadombja	Nagylenygel	Pusztaszentlászló	Valkonya
Belezná	Gosztola	Kustánszeg	Nagyrákos	Ramocsa	Várfölde
Belsőárd	Gutorföldre	Külsőárd	Nagyrécse	Rédics	Velemér
Bocföldre	Hahót	Lasztonya	Nemesnép	Resznek	Zajk
Bocská	Hernyék	Lendvadedes	Nemespátró	Rigyác	Zákány
Borsfa	Homokkomárom	Lendvajakabfa	Nemesrádó	Salomvár	Zalabaksa
Bődeháza	Hosszúvölgy	Lenti	Nemessándorháza	Sand	Zalaigrice
Börzönce	Hottó	Letenye	Németfalu	Semjénháza	Zalalövő
Bucsuta	Iborfia	Lickóvadamos	Nova	Sormás	Zalászentbalázs
Csapi	Iharosberény	Lispezentadorján	Oltárc	Sőjtör	Zalászentmihály
Csertalajos	Iklódbördőce	Liszó	Ormándlak	Surd	Zalaszombatfa
Csesztreg	Kacorlak	Lovászi	Ortaháza	Szatta	Zalatárnok
Csonkahegyhát	Kálócfá	Magyarföld	Óriszentpéter	Szécsisziget	Zalaújlak
Csöde	Kányavár	Magyarszentmiklós	Órtilos	Szentgyörgyvölgy	Zebecke
Csömödér	Keménfa	Magyarszerdahely	Pacsa	Szentkozmadombja	
Csörnyeföld	Kercaszomor	Magyarszombatfa	Páka	Szentliszló	
Dióskál	Kerecseny	Maróc	Pálfiszeg	Szentmargitfalva	

A teljes vízgyűjtőt érintő kérdések

Települések esetében jellemző, hogy a vízfolyások környezetében lévő, a régebbi időkben a vízjárás szeszélyessége miatt szabadon hagyott területeket kívánják fejlesztési célokra felhasználni. A vízfolyások elöntései elleni védelem céljából szükségessé válik a vízvisszatartások különböző módszereinek alkalmazása (művelésiág-változtatások, záportározók, árvízcsúcs-csökkentő tározók, stb.).

Sürgős feladat az EU vízminőségi követelményeinek való megfelelés egyrészt az ivóvíz minőségének javítása, másrészt a szennyvízelvezetés és tisztítás terén. Ezzel összhangban 2009-ig 4 településen a szolgáltatott ivóvíz arzén, 1 településen pedig az ammónium tartalmát kell határérték alá csökkenteni. A bánokszentgyörgyi szennyvízelvezetési agglomeráció 4 településen 2015-ig kell kiépíteni a közműves szennyvízelvezetést és tisztítást. A gelsei szennyvízelvezetési agglomeráció ma még csatornázatlan 6 településen 2015-ig ki kell építeni a szennyvízelvezető rendszert és a gelsei szennyvíztisztító telepet bővíteni szükséges.

A vízrendezés és az árvízvédelem szükséges beavatkozásai

A Kerka völgyben egységes elvek alapján elindultak Igazgatóságunk részéről a munkák az árvíz tározók építésével, de további beavatkozások szükségesek: Mederbővítés a mértékadó árhullámnak megfelelő méretre (töltés-depóniával), medertisztítás, rendezés, karbantartás. Szükséges még árvízcsúcs-csökkentő tározók építése, valamint a községek töltésekkel való bevédése.

Vízi életterek átjárhatóságának hiánya

A vízi élővilág számára a hosszirányú átjárhatóságnak árvizes időszakban nincs akadálya, míg kisvízi időszakban a duzzasztók az akadályozói. A természetes úton megvalósuló keresztirányú átjárhatóságot egyedül a települések védelmében kiépített töltések akadályozzák, a vízgyűjtő jelentős részén szabadon megvalósul.

A Murán is komoly és egyre növekvő igény van a víztúrázásra. A „hosszirányú átjárhatóságot” jelentősen akadályozó műveknél a víztúrázók elfogadható módon megkönnyített továbbhaladását és az egy-egy éjszakára történő nomád táborozás lehetőségét technikai és jogi eszközökkel is biztosítani kell. Emellett meg kell teremteni a vízfolyásokat kezelők, a vízhasználatokat gyakorlók, a víztúrázók és a természetvédelem közötti kölcsönösen elfogadható összhangot.

Kiemelt tájvédelmi körzet hatása a vízgazdálkodásra

A Kiemelt tájvédelmi körzetekben a vízfolyások rehabilitációja természetes anyagok felhasználásával, a víz meder-alakító energiáját kihasználva és segítve állítja vissza a természethez közeli állapotokat, valamint önfenntartóvá teszi a vízfolyásokat. Természetvédelmi szempontból különösen értékesek a holtágak, a bányatavak, a fűz- és nyár ligeterdők és a keményfa ligetek. Jelentősek a szigetek a rajtuk spontán kialakult növényzettel és az ahhoz kapcsolódó állatvilággal. Következésképpen természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak felülvizsgálata szükséges a Mura-menti Tájvédelmi Körzetben, hogy biztosítva legyenek a megfelelő lefolyási viszonyok, az árterület (gyep, hullámtéri erdő, kivett területek, vízállások, tavak, bányák, anyagnyerőhelyek) kezelése. Az indokolatlan korlátozások (pl. kotrások) az árvízvédekezésben jelentős vízgazdálkodási problémákat fognak okozni.

A szennyvízelhelyezési problémák

A befogadók vízminőségének védelme érdekében fejleszteni szükséges az alábbi szennyvíztisztító telepek tisztítási technológiáját: Letenye, Tótszerdahely, Gelse, Petrivente, Páka és Tófej.

A vízgyűjtőterületen lévő jelentősebb vízminőségi problémák

A Principális csatorna vízminősége rossz, mivel a vízfolyás teljes szakaszán a természetes vízhozamhoz képest jelentős mennyiségű szennyvízből adódó terhelés éri – általában a nem megfelelő tisztítási technológiák következtében -, különös tekintettel a nagykanizsai városi szennyvíztisztító telepre. A kialakult rossz vízminőséghez a meder elégtelen karbantartottsági állapota is hozzájárul. Hasonlóan rossz a Lendva patak magyarországi torkolati szakaszán is.

Felszínalatti vizek védelme nem kellően biztosított

A sérülékeny ivóvízbázisok egy részén nincs még elvégezve a diagnosztikai vizsgálat, nincs meghatározva a védőterület. A települési rendezési terveket összhangba kellene hozni a meghatározott védőterülettel, amennyiben ez nem lehetséges új vízbázist kell kialakítani.

Biztosítani kell a szennyezőforrások felszámolásának, vagy kitelepítésének finanszírozását.

Megoldandó feladat a mezőgazdaság műtrágya és növényvédőszer felhasználásának a talajvíz védelme szempontjából való optimalizálása.

Természetvédelmi jellegű vízgazdálkodást érintő kérdések

A múltban kialakított egyes lecsapoló árkok kialakítása és karbantartása során kedvezőtlen változás állt be a talajvíz által erősen befolyásolt ökoszisztémák állapotában.

Ezek a társulások átalakultak, degradálódtak, ezen folyamatokat az adott lehetőségek függvényében kedvező irányba kell terelni.

Az érintett területek: a Murába ömlő mellékvizek (Principális, Kerka, stb.) vízgyűjtői.

A Mura folyón jelentkezik a zátonyoktrások problémája. A folyó egyes zátonyai kiemelt jelentőségű és/vagy fokozottan védett halfajok speciális élőhelyei. Ezen kavicszátonyok elkotrása helyrehozhatatlan, elsősorban a folyó különleges halfaunáját veszélyeztető ökológiai károkat okoznak. A Murán a határvízi, folyófenntartási és árvízvédelmi kötelezettségek miatt szükséges bizonyos helyeken a kotrás, így a két elvárás jelenleg nem egyeztethető össze.

Hasonlóan problémás a hullámtéri kavicsbányászat, mint ökológiai veszélyeztető tényező.

Egyes duzzasztott vizű mesterséges tavak rossz irányba befolyásolhatják az őket tápláló természetes víztestek és a környező, felszín alatti vizek által befolyásolt területek ökológiai állapotát. Ez a probléma a kisvízfolyásokon kialakított állandó vizű „árvízi” tározókra is érvényes.

A már meglévő, illetve a jövőben kialakítandó mesterséges tavak, tározók esetében egyaránt alapvető szükségszerűség azok jó ökológiai állapotban tartása, az átfolyás, átjárhatóság folyamatos biztosítása, illetve a kifolyó víz minőségének javítása.

Az antropogén hatások leggyakoribb, a természetes ökoszisztémák átalakulásával járó következménye általában a parti zonáció leromlása, gyakran eltűnése is az elkeskenyedett ártérből.

A törpe-vízierőművek kialakítása elsősorban a jövőben várható probléma. A mesterséges mederváltoztatás, a vízkormányzás megváltoztatása, az élőlények mozgásának gátlása komplex ökológiai problémákat okozhatnak nem kellően gondos tervezés esetén.

Elszórtan jelentkező, a Mura teljes vízgyűjtőjére is jellemző problémakör a különböző céllal létrehozott mesterséges akadályok kialakítása, melyek a mozgó élő szervezetek, elsősorban a halak átjárását nehezítik (esetleg meg is szüntetik), így akadályt jelenthetnek azok élettevékenységében. A jó ökológiai állapot eléréséhez szükséges az ilyen helyeken az átjárás biztosításának megoldása. Ennek eszköze elsősorban a hatékony, működőképes hallépcsők, surrantók megvalósítása.